

משה חיים פלח

- 1..... בשיטת הרשב"א בגדר דין חזקה
 4..... בענין מהלך כעומד
 8..... בענין מטלטלי דגר
 10..... בגדר דין חזקה

בשיטת הרשב"א בגדר דין חזקה

עד עכשיו שנמלאת צעולה ואין לומר
 שמה לא תחתיו זינתה דכל שאתה
 ממשיך זמן חזקתה לא נצעלה עד
 שנתארכה [נ"צ וכעין תי' התוס'] ועוד
 שזה ודאי צספק אחד אסורה היא
 מדאורייתא משום ספק סוטה ואילו
 אשת איש שראינוה שנצעלה אין תולין
 דזר תורה להקל משום חזקה דכשרות
 שהרי שור שחוט לפניך ואין כאן אלא
 חדא ספיקא ספק צאונס ספק צרלון
 וספיקא דאורייתא לחומרא עכ"ל,
 ומצואר צדצרי הרשב"א דכל היכא
 דאיכא מעשה ודאי תו לא סמכינן אהך
 חזקה.

וכתבו האחרו' דהרשב"א אזיל
 לטעמיה צפ"ק דחולין (יג) צשס

אמר רבי אלעזר האומר פתח פתוח
 מלאתי נאמן לאוסרה עליו ואמאי
 ספק ספיקא הוא ספק תחתיו ספק אין
 תחתיו ואם תמלא לומר תחתיו ספק
 צאונס ספק צרלון לא לריכא צאשת כהן
 ואיבעית אימא צאשת ישראל וכגון
 דקציל צה אצוב קידושין פחותה מצת ג'
 שנים ויום אחד, והקשו תוס' דצאשת
 כהן נמי נוקמה צחזקת כשרות לכהונה,
 וצאמת הרא"ה צצדק הבית (צ"ד ע"ג)
 כתצ (צדך ה) דמדאורייתא מוקמינן לה
 צחזקת היתר אלא דמדרבנן אסור.

אך הרשב"א (צמשמרת הבית שס) השיב
 וז"ל גם זו שגגה מכמה טעמים,
 חדא דכל שאתה מעמיד אותה על
 חזקתה העמידנה צחזקה שלא נצעלה

סירכא זו יש לתלותה בלחה הצאה שלא מחמת נקב כלל אף צדיקה אינה לריכה כו' עכ"ל.

ובדברי הרשב"א הכא (במשמרת הבית) חזינן דכל היכא דאיכא מעשה ודאי לפנינו מדאורייתא לא מוקמינן לה אחזקה.

ותמהו האחרו' דברי זורק לה קידושין ספק קרוז לו ספק קרוז לה מעיקרא דדינא מוקמינן אחזקה (ע"י צמות ל ג) ויעוין בחזו"א (אבט"ז סי' פא סק"ד) שכתב דכל דברי הרשב"א ורצונו יונה בחולין דכל דאיתילידא ריעתא לא מוקמינן אחזקה היינו לענין עריפות דוקא, ומשום דיש לומר דסברי דצוה ליכא חזקה כשרות כלל דהא הויא חזקה שלא נתצררה בשעתה, אלא מכשרינן מדין רוב (ויעוין ברא"ש ובחי' הר"ן) וכל דאיתילידא ריעתא נפקא מכלל הרוז, אך מלבד דדברי הרשב"א (חולין יא א) בשם רבינו יונה מצוחר להדיא דס"ל דהויא חזקה מכה רוצא יעו"ש [אלא דבלא"ה נתקשו האחרו' דדבריו שם, דלכאורה סתרי לדבריו הג"ל דדין ספק עריפה ויעוין באחרו' מה שיישבו צוה ואכמ"ל] אכתי לא יתיישבו צוה דברי הרשב"א (במשמרת הבית) גבי ספק סוטה,

רבינו יונה דכל היכא דאיתילידא ריעתא הוי ספיקא דאורייתא ולחומרא ולא מוקמינן בחזקה היתר וז"ל היכא דנשמטה גף העוף או נשברה רגלו מן הארכובה ולמעלה ואין ידוע אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה כתב רבינו ז"ל דמסתברא דספק דאורייתא היא ולחומרא כו' ויעוין עוד ברשב"א צפרק אלו עריפות (מג ג) שכתב וז"ל והרמב"ם ז"ל כך כתב יש מקומות שאם נמלאו סירכות מדולדלות מן הריאה אף על פי שאינן דבוקות לא לדופן ולא למקום אחר אוסרין אותה כו' עכ"ל (הרמב"ם) ואפשר לומר דאפילו צדיקה אינה לריכה ואינה דומה לספק דרוסה (חולין נג ב) ולישז לה קוץ צוושט (שם מג ג) דהתם איתילידא צוה ריעתא דצבמה כלומר שהוחל צוה מעשה המעריף אלא שאנו מסופקים בגמר המעשה שהרי על ארי ציניהו או נמלאת לפורן בגבו של אחד מהן (נג ב) דרגלים לדבר שדרסן כיון דאיבו שתיק ואינהו מקרקרן או ישז לה לפורן בגבה, אלא שאנו מסופקין אם דרסן דריסה האוסרת אם לאו, וכן אם ישז לה קוץ שאנו מסופקים אם גמר הקוץ לנקוז וילא לחוץ אם לאו וכיון שכן מספק לריכה צדיקה, אצל צו שאין כאן שום הוכחה איסור ולא התחלתו שהרי

לא סמכינן על חזקה, לכאורה יש לבאר
 דאזיל לטעמיה, דהנה מדברי הרשב"א
 זכמה דוכתי נראה דשייכא חזקה דלא
 נעשה מעשה [והאחרון] נחלקו בזה
 ואכמ"ל [ולכאורה יש לדון לפ"ז דלעולם
 בכל חזקה יסוד הדין אינו על עולם
 השינוי, אלא על הסיבה הגורמת
 השינוי, והיינו דבספק אי נעשה מעשה
 מוקמינן הדבר בחזקת שלא נתחדש
 המעשה, ובספק השתנות מוקמינן על
 חזקה דלא נתחדשה הסיבה הגורמת
 לשינוי, ומכאן טעמא סבירא ליה
 להרשב"א, דכל היכא דודאי נולד מעשה
 אלא דספק אי נשתנה הדבר, איתרעא
 החזקה.

דמבאר להדיא דכל דנעשה מעשה ודאי
 לא סמכינן על חזקה.

ויתכן לדון דבזרק קידושין ספק קרוז
 לו חשיב כספק צעיקר המעשה,
 דלגד דהוי קרוז לו נמלא דלא קבלה
 האשה את כסף הקידושין כלל, ונמלא
 דבאשה עלמה לא נעשה מעשה כלל, ויש
 לומר דדוקא היכא דנעשה מעשה ודאי
 בדבר המוחזק עלמו, אלא דמספקא לן
 אי הוליא מחזקתו, בזה איתרעא
 אחזקה ולא סמכינן עלה, משא"כ הכא
 דאי הוי קרוז לו, דאין זה מעשה באשה
 כלל.

ובעיקר דברי הרשב"א, דכל דנעשה
 מעשה ודאי ושור שחוט לפניך

בענין מהלך כעומד

אחת, ע' יצמות (לג א) כגון שחתך אלצטו
צסכין עמאה דחשיצ צצ"א וע' תוס'
לעיל (ל צ סד"ה לא זריכה) ויעוין צאצני נזר
(ס' רמ סקל"א-לג).

ודוגמא לדבר, דהנה צצ"ק (לג א) איתא
דקדרין שהיו מהלכין ונתקל
הראשון ונפל ונתקל השני צראשון,
הראשון חייב צין על מה שניזוקו מגופו
וצין על מה שניזוקו ממשאו שנפל, אך
השני חייב רק על מה שניזוקו מגופו,
לאחר דהו"ל לעמוד ולא עמד, אך לא על
מה שניזוקו ממשאו, משום דאמר ליה
האי צירא לאו אנא כריתיה, יעו"ש
צסוגיא.

ודעת כמה ראשונים דמיירי אף שלא
הפקיר השני את משאו, ואטפ"כ
חינו מחויב עליו מדין צור ואף אחר
דהו"ל לסלוקי, וכתב הרמצ"ן צמלחמות
צטעמא דמילתא, דהכא השני לא כרה
צור זה לא צפשיעה ולא צאונס, אלא
הראשון הוא שכרהו צאונס, [למאי
דקי"ל נתקל אנוס הוא] והדברים
לריכים ציאור עוצא, הרי השני שנתקל

בפלוגתא דצן עזאי וחכמים אי מהלך
כעומד דמי, נראה דהא מודו
כו"ע דמהלך הרי הוא עומד על שתי
רגליו צין כל פסיעה ופסיעה, ואף צין
פסיעה לפסיעה הרי הוא עומד על רגל
אחת, ויתכן דנמי חשיב כעומד לענין זה
[אלא דמלשון רש"י צסוגין עקירת כל
פסיעה הויא עקירה והנחת הרגל היא
הנחה, נראה דצטודו פוסע לא חשיב
כמונח וכן נראה מלשון הירושלמי (פ"ק
דשבת ה"א) נעשה כמו שהניחה כל אמה
ואמה וכדעמדו האחרון] וזהו טעמא
דצן עזאי דסצר דמהלך כעומד דמי,
אלא דרצנן סצרי דמ"מ דיינין לכל
הפסיעות כדצר אחד ולהכי חשיב
כמהלך, דהילוך האדם נידון כמלצ קיים,
ולא כדצר המתחדש צכל פסיעה
ופסיעה, ודיינין דהמשך ההילוך מונח
צתחילת ההילוך, ולהכי חשיב האדם
כנייד ולא כנייח [ונראה דהא ודאי
דצדרך הילוך אי אפשר שיוציא רגלו
השנייה אלא אחר שיתן מנוח לכף רגלו
הראשונה, אלא דיתכן דאטפ"כ נידונית
עקירת רגלו והנחת רגלו השנייה כצת

לא חשיב כלל מעשה דידיה, ומאי שנא מאבן מונחת לו בחיקו ועמד ונפלה דחשיב מעשה דידיה אף שלא נפלה מדעתו. ומכו זה שכתב הרמב"ן דהקרקע דחפתו ודמי למי שדחפו אדם, הוה הקרקע דומם היא ולא קעבדה מידי, ואיכו שהלך ונתקל בה, ומאי שיאטיה למי שדחפו אדם, דהאחר עשה מעשה ופעל בגופו, ואיכו לא קעביד מיד.

ומעי"ז כתב בחי' הראש"ד שם וז"ל מיהו קשיא לי לרבי יהודה דפטר אפילו הזיק בשעת נפילה משום דנתקל חנוס הוא, כיון דמכחו קא מזיק הו"ל כגופו וקו"ל אדם מועד לעולם אפילו באונס כו' והביא דבבא מליעא (פג א) דאמרינן צמעציר חצית ממקום למקום ושצרה דאמר רבי יהודה שומר חנם ישבע שלא פשע בה ויפטר כו' אי נמי כיון דנתקל באבן או בגבשושית מחמתו נפל אמרינן בה האבן היא [שגרמא] הנזק בהוה והאבן דחפו וכמי שדחפו אדם אחר דמו עכ"ל, ול"צ טובא דהיאך שייך לדון מה שהלך ונתקל באבן, כדחיפת אדם.

עוד מלינו כעי"ז בדברי הרמב"ן והראש"ד צ"פ הפרה, דהנה בגמ'

עביד מעשה, דהלך ונתקל ונפל, ומכח זה נפל משאו ונעשה צור, ואילו הראשון שנפל הרי לא עביד מידי, אלא שכב צרה"ר, והשני הוא שנתקל בו ונפל, והיאך כתב הרמב"ן דהשני לא כרה צור זה אפילו באונס, אלא הראשון הוא שכרהו [באונס].

עוד מלינו כעי"ז בדברי הרמב"ן, דמי שהלך צרה"ר ונתקל ונשצרה כדו והזיקו החרסים בשעת נפילה, אין דינו כאדם המזיק אלא חייב רק מדין אש, ואף למ"ד נתקל פושע, וצטעמא דמילתא ציאר הרמב"ן וז"ל דלאו מכחו קאזיל שהקרקע שנתקל בה דחפתו ודמי למי שדחפו אדם ונפלה כדו והזיקה דלאו מכחו דידיה מזיק ומיהו כיון שלא היה לו ליכשל בקרקע חייב ולא דמיא לאבן מונחת לו בחיקו דהתם כיון שעמד ומפני עמידתו נפלה ה"ל כחו ואדם המזיק הוא אצל הכא כיון שנתקל על כרחו נפל מכה הקרקע שנתקל בו ולא מכחו נפלה אלא ממילא נפלה ומ"מ כיון שהוא פשע באותה תקלה שנתקל ה"ל כאשו כו' הכא נמי באותה נפילה אנוס הוא שהרי נתקל ועל כרחו יפול אצל באותה תקלה פשע וחייב עכ"ל. וגם צ"ח לריך ציאר טובא, דהרי איכו הלך ובהילוכו נתקל ונפל בפשיעתו, ואמאי

אלא זור ולא אדם, כיון דאינו מזיק
 צמעשה אלא הניזק נתקל צו כזור,
 והקשו הראשונים דמאי שנא מדתנן
 התם היה צעל קורה ראשון וצעל חצית
 אחרון ועמד צעל קורה ונשצרה חצית
 צקורה חייב, ומדחייב על כלים אלמא
 חשיב כאדם המזיק, ותירץ רבנו פרץ
 דת"י קמא וז"ל ויש לומר דגבי עמידה
 דצעל קורה נמי איכא מעשה צעמידה
 כיון שנתקר מן ההילוך ועמד עכ"ל,
 ומצואר דאדם המהלך ונתקר מהילוכו,
 חשיבא עמידתו כעשיית מעשה צידים.

ולקמן שם (ב 3) אמר ר"ל שתי פרות
 צרה"ר אחת רבולה ואחת
 מהלכת צעטה מהלכת צרבולה פטורה
 דכל המשנה וצא אחר ושינה צו פטור,
 ומסייעין ליה ממתני' דהתם דהיה צעל
 חצית ראשון וצעל קורה אחרון ועמד
 צעל חצית ונשצרה חצית צקורה פטור,
 והקשה בתוס' רבנו פרץ דלא דמי,
 צעטה מהלכת צרבולה הוי היזקא
 דצידים, משא"כ הכא דאינו אלא היזקא
 דממילא, ומצואר דהיכא דעמד צעל
 חצית, וצעל הקורה מהלך ומזיק, לא
 חשיב היזק צידים אלא רק היזקא
 דממילא [ויעו"ש דגם צתירוואו נקט כן,
 אלא דמדמי בגמ' היזקא דממילא דאדם

שם (ג 4) אמר רבא הניח אצן ע"פ הצור
 וצא שור ונתקל צה צאנו למחלוקת רבי
 נתן ורבנן [צשור שדחף חצירו לצור]
 והקשו הראשונים לרצ דזור שחייבה
 עליו תורה להצלו ולא לחצו, דמי גרע
 ממניח אצן ע"פ הצור דחשצינן לאצן
 כשור שדחף, ה"נ נחשוב לתקלת הצור
 כשור הדוחף לצור. ותירץ הרמב"ן
 צמלחמות צשם הראצ"ד דיש לחלק צין
 אצן שנתקל צה דחשיבא כשור שדחף,
 לצין חופר צור, דאע"פ שגרס לו ליפול
 צצור, מ"מ לא נתקל צגוף מעשיו, אלא
 העפר שנסתלק משם הוא הגורם, וז"ל
 יש לומר דלא דמי דצשלמא אצנו סכינא
 ומשאו שנתקל צהם הם שדחפוהו
 צקרקע עולם ודינס כשור שדחף דהיכא
 דליכא לחישתלומי מצור משתלם משור
 לכ"ע אצל צור אף על פי שהוא גרס לו
 שהרי חפר שם ומ"מ לא נתקל צגוף
 מעשיו אלא העפר שנסתלק משם הוא
 הגורם עכ"ל [ומה"ע דקדק הראצ"ד
 צחי' הנ"ל לומר שנתקל צאצן או
 צגצשושית, דדוקא צכה"ג שנתקל צחפץ
 אפשר לדונו כדוחף, ולא צנתקל צחפירה
 וכיו"צ] והדצרים לריכים ציאור.

ונראה ציאור הדצרים, דהנה צפי'
 המניח (ג 4) איתא לחד לישנא
 דאדם שנתקל ונפל והזקו צו, לא חשיב

כאדם הדוחפו, ולא השיב אדם המזיק, ומשום כיוון דצמלצ ההילוך, המלאות התקלה גורמת לפילתו, השיבא התקלה כמפיל וכדוחף [וכמו הזורק חפץ וצא אחר והעמיד סכין צדרך הילוכו של החפץ, דחשיב איבו כמזיק צידים (וכמבואר בגמ' צ"ק כו ב), ומשום דאחר שמונח צחפץ כח הילוך למקום זה, דבר העומד צדרכו ומשנה את הילוכו או שוצרו, חשיב כפועל צחפץ, ונתחדש הכח דאף צאדם המהלך דיינין לכל ההילוך כמלצ קיים, ואף דהכח האדם מכוין את הילוכו צכל עת, מ"מ דיינין לכל ההילוך כמלצ קיים, והמשנה את הילוכו חשיב כפועל] ומעיי"ז סצרי חכמים דאף דצחמת כל מהלך הרי הוא עומד צכל פסיעה ופסיעה, מ"מ דיינין לכל הילוכו כדבר אחד ודיינין ליה כנייד.

להיזקא צצידים דשורון ול"צ דהרי איבו הולך ומזיק, ואמאי חשיב היזק דממילא.

וחזינן לכאורה דאדם המהלך, נידון כל הילוכו כמלצ קיים, ואינו כדבר המתחדש, ולהכי מה שנעקר מהילוכו ועמד חשיב כעשיית מעשה, [וכן אם היזק צדרך הילוכו, צאופן שלא היה ראוי להיזק מחמת תחילת הילוכו, אלא רק ע"י שעמד צעל החצית לאחר תחילת הילוכו, חשיב כהיזק דממילא שהוזק צו צעל החצית].

ומהאי טעמא מבואר צרמצ"ן, דאם נתקל הראשון ונפל, ונתקל צו השני ונפל הוא ומשאו לרה"ר, חשיב הראשון ככורה הצור ולא השני, וכן אדם המהלך ונתקל צאצן או צקרקע והיזקה כדו צשעת נפילה, חשיבא האצן

בענין מטלטלי דגר

עדיף הפקר מהקדש ובהקדש קי"ל בערכין (כג ז) דמוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים הללו, וכן נ"ל אפילו אין לו אלא מטלטלין, והא דקאמר משכנו של גר ציד ישראל משום דקא צעי למימר וצא ישראל אחר והחזיק בו קנה את השאר ואף על פי שהמשכון ציד ישראל חזרו וכדמפרש ואזיל, ותדע לך דאי לא כיון דאוקימנא דליתיה בחלרו אפילו כנגד מעותיו למה קנה, דאי משום שעבודו הא אמרת דפקע עם מיתתו של גר דהוה כל נכסיו הפקר, ואי משום דקני ליה למשכון אי משכנו צשעת הלואתו למ"ד לא קני מאי איכא למימר, אלא כמו שכתבתי, ואינו דומה למטלטלי דיתמי, דהתם משום דיורשין הן דצר תורה ומשעת מיתה קמו להו צרשות היתומים ואפילו הן מופקדין ציד אחרים ואין צעל חוצו גובה מהן כדברי ר"ע שאמר בפרק הכותב ינתנו ליורשין וכדמפרש בירושלמי שהן יורשין דצר תורה עם גמר מיתה, אבל כאן שמת הגר עד שלא יזכה צהן אחר כבר קדם שעבודו של זה וצזה אפילו ר"ע מודה

מי שמת והניח אשה וצעל חוצ ויורשין והיה לו פקדון או מלוה ציד אחרים רצי טרפון אומר ינתנו לכושל שצהן רצי עקיבא אומר אין מרחמין צדין אלא ינתנו ליורשין שכולן לריכין שצועה ואין היורשין לריכין שצועה הניח פירות תלושין מן הקרקע כל הקודם צהן זכה צהן זכתה אשה יותר מכתובתה וצעל חוצ יותר על חוצו המותר רצי טרפון אומר ינתנו לכושל שצהן רצי עקיבא אומר אין מרחמין צדין אלא ינתנו ליורשין שכולם לריכין שצועה ואין היורשין לריכין שצועה.

והנה צפרק שור שנגח את הפרה (מע ז) אמר רבה משכנו של גר ציד ישראל ומת הגר וצא ישראל אחר והחזיק בו זה קנה כנגד מעותיו וזה קנה את השאר ואמאי תקני ליה חליירו כו' דליתיה בחלרו דלא קנה, ויעוין צרשצ"א שם שכתב וז"ל מסתברא לי דה"ה אס אין לו משכון אלא שיש לו מלוה על גר זה גובה מנכסיו כנגד חוצו, ואף ע"ג דכשמת הגר נעשו כל נכסיו הפקר אין שעבודו של זה נפקע דלא

גר דבשעת מיתה לא היתה זכות אחרים מעכבת ועומדת בפני שבזד אשה ובעל חוב קדמו וכוו לכו כיתמי ידיה וקמו לכו נכסי זרשותיהו מפני שבעבודם חל עליהם עם גמר מיתה, ואף על פי שקדמו אחרים ובזזו מוליאין אותם מידן, ואף על פי שאין מוליאין מיד יורשין שקדמו וזכו כו' עכ"ל.

ונראה צביאור הדברים, דסצירא ליה להרשצ"א דהא דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי היינו דוקא משעה שצאו לרשות יתומים, אך מיניה ידיה איכא שיעבוד אף על המטלטלין, אלא דמשעה דנטשו מטלטלי דיתמי הפקיעו חכמים השיעבוד, ובגר שמת בלא יורשים, כיון דהשתא איכא שיעבוד על המטלטלין, כשמת הגר ופקע קניינו, ממילא נגמר נחלט השיעבוד לבעל חוב.

וביאור הדברים, דלעולם עלם השיעבוד מל"ע הוי סיבה לבעלות גמורה, אלא דכיון דללוה איכא זכות לסלקי בזזו, הרי בעלותו מעכבת על המלוה, ולהכי הרי הוא מחוסר גוביינא, אך משעה דפקע קניינו של הלוה, ובגון בגר שמת, כיון דהשתא אינו מעכב על הלוה מלזכות, נחלט השיעבוד ממילא ונקנה למלוה.

לר' טרפון שאמר התם צמופקדין ציד אחרים או שהן צרה"ר ינתנו לכושל שצבן עכ"ל, ומצואר צדברי הרשצ"א דצמטלטלי דגר מודה רבי עקיבא לר"ט, ואף אם צא אחר וזכה צבן הרי הצע"ח מוליא מידו, ומשום דמיד צמיתה הגר כבר שיעבדו של הבעל חוב, ול"צ גדר הדברים.

ויצוין עוד צתשובות הרשצ"א (מיוחסות ס"י סט) שכתב וז"ל על כן אני אומר דמטלטלי דגר כל שהוא ציד אחרים עד גמר מיתתו היינו אותם המופקדים אללם וזה פירש למיתה וזה זכה הוו לכו כמטלטלי דיתמי (נ"צ ט' קידושין כג א) ולא גבו ממנו כתוצת אשה לרבנן ובעל חוב לכו"ט, והיינו דאיסור גיורא ורבא, אבל הכא דבזזו אותם ישראל לאחר מיתה כבר חל עליהם שיעבוד הכתובה וצ"ח בגמר מיתה וקיימי זרשותיהו, דהא לא קאי צאפייבו זכות אחרים, דצמטלטלי דיתמי גופייבו אי לאו דירושה ממילא קא הויא ועם גמר מיתה קמו לכו נכסי צחזקת יתמי הוו כתוצת אשה ובעל חוב גובין מהן כדתנן פרק הכותב מי שמת והניח אשה ובע"ח כו' ועד כאן לא פליג רבי עקיבא עליה אלא שהן יורשים וזוכין ממילא דצר תורה כו' והלכך גבי

בגדר דין חזקה

דאמרי אפילו לר' אחא עד כאן לא קאמר ר' אחא התם אלא דאזלינן בתר חזקה דהוא גופיה מוחזק אצל בתר רובא לא אזלינן, ופ"ג דכתובות (כג א) נחלקו הראשונים בתרי ותרי צדד גברא בגזלנותא אי מוקמינן ליה בחזקה כשרות וגאמן להוליא ממון, ושיעת הרי"ף (עט) דלא מהימן להוליא ממון, ויעוין צמלחמות שם שכתב וז"ל דאע"ג דאיכא לאוקמיה בחזקה חזקה דממונא עדיפא דאי נמי שקולין נינהו לא עזדינן עובדא לאפוקי ממנונא מחזקת מאריה, והיאך תעלה על דעתך דמשום חזקה בעלמא מפקינן ממנונא והלא אף בתר רובא לא אזלינן צממונא כל שכן בתר חזקה, והכי מוכחא שמעתא צפרק המוכר פירות דלא אזלינן צממונא בתר חזקה ולא בתר רובא, וה"נ כיון דאיכא סבדי דפסלי ליה ליכא אלא חזקה גריעא בעלמא, ועוד דלא אמרינן אוקי תרי לצבדי תרי ואוקי אתתא אחזקה אלא בתרומה אצל לא לענין יוחסין וכ"ש לאפוקי ממנונא כו' עכ"ל, הרי דבוכיה

מנא הא מלתא דאמור רבנן אוקי מילתא אחזקיה אמר רבי שמואל צר נחמני אמר ר' יונתן אמר קרא וילא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שצעת ימים דלמא אדנפיק ואתא צלר ליה שיעורא אלא לאו משום דאמרינן אוקי אחזקיה כו' תניא דלא כרז אחא צר יעקב וילא הכהן מן הבית כו',

והנה צפרק המוכר פירות (צ"ג אג א) גבי פלוגתא דהולכין צממון אחר הרוב אמרי' לימא כתנאי שור שהיה רועה ונמלא שור הרוג צלדו אף על פי שזה מנוגח וזה מועד ליגח זה מנושך וזה מועד לישוך חין אומרים צידוע שזה נגחו וזה נשכו רבי אחא אומר גמל האחר צין הגמלים ונמלא גמל הרוג צלדו צידוע שזה הרגו, סצרוה דרובא וחזקה כי הדדי נינהו לימא רב דאמר כו' אחא ושמואל דאמר כתנא קמא, אמר לך רב אנא דאמרי אפילו לתנא קמא עד כאן לא קאמר תנא קמא התם אלא דלא אזלינן בתר חזקה אצל בתר רובא אזלינן ושמואל אמר לך אנא

והגה צסוגיא דגיטין (כח א) סצר אציי
 דליכא לפלוגי צין חששא דשמא
 מת לחששא דשמא ימות אלל דרצא פליג
 התס דשמא מת לא חיישינן שמא ימות
 חיישינן, ויעוין צתום' (גיטין לג א)
 דלכאורה נראה דנקטו דשייכא חזקה
 אף לענין מכאן ולהבא [ויל"ד] ויעוין
 צלשון התום' צפרק חזקת הצתים (כח א)
 להו"א דילפי' חזקת שלש שנים משור
 המועד "מה התס הוחזק נגחן שלש
 פעמים ה"נ הוחזק שתקן צשלש שנים"
 וכן שס (כח ב) הכי פריך כיון דילפת
 משור המועד מה התס צשלש נגיחות
 הוי צחזקת נגחן הכא נמי כיון דאכלה
 שלש שנים ולא מיחה הויא צחזקת שלא
 ימחה עוד וצלא טענה נמי תהא שלו
 דחית לן למימר שמחל לו עכ"ל, הרי
 דנקטו דענין החזקה הוא דכשם דשלש
 שנים שתק ולא מיחה, ה"נ מכאן ולהבא
 הוי צחזקת שתקן ושלא ימחה עוד [ולא
 כדהיה נראה צפשוטו דכיון דשתק שלש
 פעמים לא תלינן שתיקתו צמקרה אלל
 אמרינן דשתק מפני שמכר, אלל יסוד
 הדין דהוחזק שתקן כפשוטו, ותלינן דגס
 מכאן ולהבא ישתוק ולא ימחה, והיינו
 דעד שלש שנים אף דלא מיחה אמרינן
 דשמא דעתו למחות לאחר זמן ול"ה
 ראיב דמכר או מחל, אך לאחר שהוחזק

הרמצ"ן מסוגיא דהתס דלא מהניא
 חזקה קמייטא להוליא ממון.

ולכאורה הדברים לריכיס ציאור, דהרי
 חזקה דהתס היינו חזקת
 שלש פעמים דשור המועד, והיאך למד
 הרמצ"ן מהתס לדין חזקה דמעיקרא
 דלא מהניא לאפוקי ממונא.

ויעוין צספר יחסי תנאים ואמוראים
 (לרצונו יהודה צ"ר קלונימוס, ע' חייא צר
 צ) שכתב וז"ל כל שעה ששילשה
 צובסתות הויא חזקה כשאר דצרים
 דצתלתא צימני הויא חזקה לדצרי הכל,
 ואע"ג דחזקה נמי דאורייתא כדחיתא
 צהכל שוחטין דהתניא דלא כרצ אחא צר
 יעקב ולא אחדי קרא דמייתי ר' שמואל
 צר נחמני מהביא מנא הא מילתא
 דאמור רצנן דאזלינן צתר חזקה,
 וסמכינן נמי וקיימא לן כרצ הונא דאמר
 (ע א) צהמה צחייב צחזקת איסור
 עומדת נשחעה צחזקת היתר עומדת,
 וקיימא לן נמי דסוקלין ושורפין על
 החזקות כדחיתא צפרק עשרה יוחסין
 (קידושין פ א) כו' עכ"ל.

והגה מצואר צדצריו דיסוד דין חזקה
 קמייטא ויסוד דין חזקת שלש
 פעמים אחד הוא ותרוויכו ילפי' מקרא
 דנגע ולריך ציאור גדר הדברים.

אולם בדברי הר"י זר קלונימוס
 מצואר דאף דינא דסוקלין
 ושורפין על החזקות יסודו מהך דין
 חזקה דילפי' מצית המנוגע, ולכאורה
 לפ"ז לריך לומר כדנתצאר באורך
 צמקו"א [ויסוד הדברים מצואר
 באחרו'] דיסוד דין חזקה היינו
 דמוקמינן כל דבר כפי דמוחזק לן
 צסתמא, אלא דאיכא כמה וכמה גווני
 היאך נתחזק לן הדבר, וצחזקה
 דמעיקרא הוי ע"י דהיה כן מעיקרא
 [ומה"ט שיעת התוס' (יא א) ודעמייהו
 דחזקה שלא נתבררה צשעתה לא הויא
 חזקה] וצבא דסוקלין ושורפין על
 החזקות הא דנוהגין כאיש ואשח מחזיק
 לן צסתמא דכן הוא, וכן צשאר חזקות
 כע"ז.

שתקן ומכח החזקה נקטינן דאף מכאן
 ולהצא לא ימחה, ע"כ דמכר או מחל].

ולכאורה היה נראה צגדר דין חזקה,
 דמחזקינן דמה שהיה הוא
 שיחיה, ולהכי שייך דין חזקה צין לשעבר,
 וצין להצא, דלא חיישינן שמא נשתנה
 הדבר ממה שהיה, וכן לא חיישינן שמא
 ישתנה ממה שהוא.

וזהו דדימו הרמב"ן ור"י זר קלונימוס
 חזקת שלש פעמים לחזקה
 דמעיקרא, דצתרוויכו אמרינן דמה
 שהיה הוא שיחיה [אלא דצפחות מג'
 פעמים, כיון דתלינן צמקרה אכתי לא
 הוחזק לן כלל דכן הדבר, אך לאחר ג"פ
 דהוחזק לן דכן הדבר, תלינן דאף להצא
 יבא כן ולא ישתנה] ויל"ד.